

Република Србија
МИНИСТАРСТВО ГРАЂЕВИНАРСТВА,
САОБРАЋАЈА И ИНФРАСТРУКТУРЕ

Република Србија
АГЕНЦИЈА ЗА БЕЗБЕДНОСТ САОБРАЋАЈА

ДЕЧИЈА АУТО СЕДИШТА

ШТА СЕ ДОГАЂА ТОКОМ СУДАРА?

Када дође до судара сви **невезани путници и предмети у возилу настављају да се крећу**, док не ударе у унутрашњост возила, или не буду избачени из возила. Судар путника са унутрашњошћу аутомобила је главни узрок повређивања у саобраћајним незгодама, и зато је важно да путници у возилу буду правилно везани. Силе које се јављају током судара су врло велике, а људско тело има праг до ког може да поднесе деловање силе.

Тело детета је осетљивије него тело одраслог човека и може да поднесе знатно мање силе. **Употреба система пасивне заштите код деце због тога често представља границу између живота и смрти.**

Исправно везана деца у заштитним системима који су **правилно постављени** изложена су знатно мањим силама у току судара, и имају знатно веће шансе за преживљавање.

ДЕТЕ У НАРУЧЈУ - ДА ИЛИ НЕ ?

*Пошто је одређени број родитеља у недоумици, треба напоменути и то да је **посебно небезбедно држати дете у наручју**. Наиме, колико год да је маса детета мала, за време судара тежина детета се повећава и до 150, некада и до 300 пута. То значи да ни најјаче руке одраслог човека нису у могућности да задрже дете да не настави кретање даље према тачки судара.*

ДА ЛИ РОДИТЕЉ, ОДНОСНО ДРУГИ НЕВЕЗАНИ ПУТНИК МОЖЕ ДА УГРОЗИ ДЕТЕ?

У судару се увећава тежина и других путника, не само деце, стога родитељ, или било који други **невезани путник може угрозити дете** када услед настанка саобраћајне незгоде настави кретање према детету.

ШТА КАД СЕ ПУТУЈЕ НА **КРАТКИМ РЕЛАЦИЈАМА**?

Постављање детета у заштитни систем је **подједнако важно како на дугим, тако и на кратким релацијама**. Да би дете у сваком тренутку било безбедно, потребно је да се **увек** за време превоза налази у заштитном систему (и када се превози до/од школе, вртића, продавнице, итд.). На тај начин се код детета формирају исправне навике, и касније дете не само да неће пружати отпор, него ће и само захтевати да се превози у заштитном систему.

А НА **ИЗУЗЕТНО ДУГИМ ПУТОВАЊИМА**?

И на дугим путовањима која су посебно напорна за децу важно је да се деца превозе **правилно везана у заштитном систему**. Приликом вожње на аутопуту где су велике брзине кретања возила, у случају саобраћајне незгоде веће су и тежине последица. Због тога је врло важно да деца за све време путовања буду правилно везана, како би се обезбедило њихово безбедно превозење у возилу.

ОДАБИР АУТО СЕДИШТА НА ОСНОВУ **СТАРОСТИ** ИЛИ **ТЕЛЕСНИХ КАРАКТЕРИСТИКА ДЕТЕТА**?

Дечији заштитни системи су подељени у групе, у зависности од тога за коју масу и висину детета су намењени.

Подела дечијих заштитних система у зависности од масе и висине детета донекле се може довести у везу са старошћу детета. Ипак, треба имати у виду да се **деца истог узраста** значајно **могу разликовати по маси и висини**. Старост детета се треба користити као општи оријентир за одабир групе дечијег ауто седишта, али је врло важно утврдити да ли одабрана група дечијег ауто седишта одговара телесним карактеристикама детета – маси и висини.

Дете се безбедно превози у ауто седишту ако су испуњени следећи услови:

Дечији заштитни систем одговара правилнику Уједињених нација који има ознаку UN ECE R44,

Дечији заштитни систем одговара маси и висини детета,

Дечији заштитни систем је правилно постављен, у складу са упутствима произвођача,

Дете је исправно везано у дечијем заштитном систему.

У тексту који следи описано је како се проверава да ли дечији заштитни систем испуњава услове из правилника Уједињених нација са ознаком UN ECE R44. Након тога је описано како се бира одговарајућа група ауто седишта за дете, како се ауто седиште поставља у возило, и како се дете исправно везује у ауто седишту.

КАКО ПРОВЕРИТИ ДА ЛИ СЕДИШТЕ ИСПУЊАВА УСЛОВЕ ИЗ ПРАВИЛНИКА УЈЕДИЊЕНИХ НАЦИЈА СА ОЗНАКОМ UN ECE R44?

Дечији заштитни системи морају имати налепницу са ознаком UN ECE R44 којом се гарантује да дечији заштитни систем одговара правилнику Уједињених нација са ознаком UN ECE R44.

Поред ознаке UN ECE R44, на налепници се налазе и друге битне ознаке:

- 1 – група којој припада дечији заштитни систем,
- 2 – минимална и максимална дозвољена маса детета,
- 3 – ознака „Y“ указује на то да ауто седиште има Y везивање са три тачке везивања: две на раменима и једну између ногу детета,
- 4 – „E“ представља хомологациону ознаку Уједињених нација,
- 5 – број који се налази поред слова „E“ означава земљу у којој је издата дозвола,
- 6 – хомологациони број. Прва два броја означавају број измене и допуне које су наступиле у правилнику. У овом примеру у питању је број 04, односно заштитни систем је у складу са четвртном изменом и допуном правилника - UN ECE R44/04,
- 7 – бар код (интерни број произвођача).

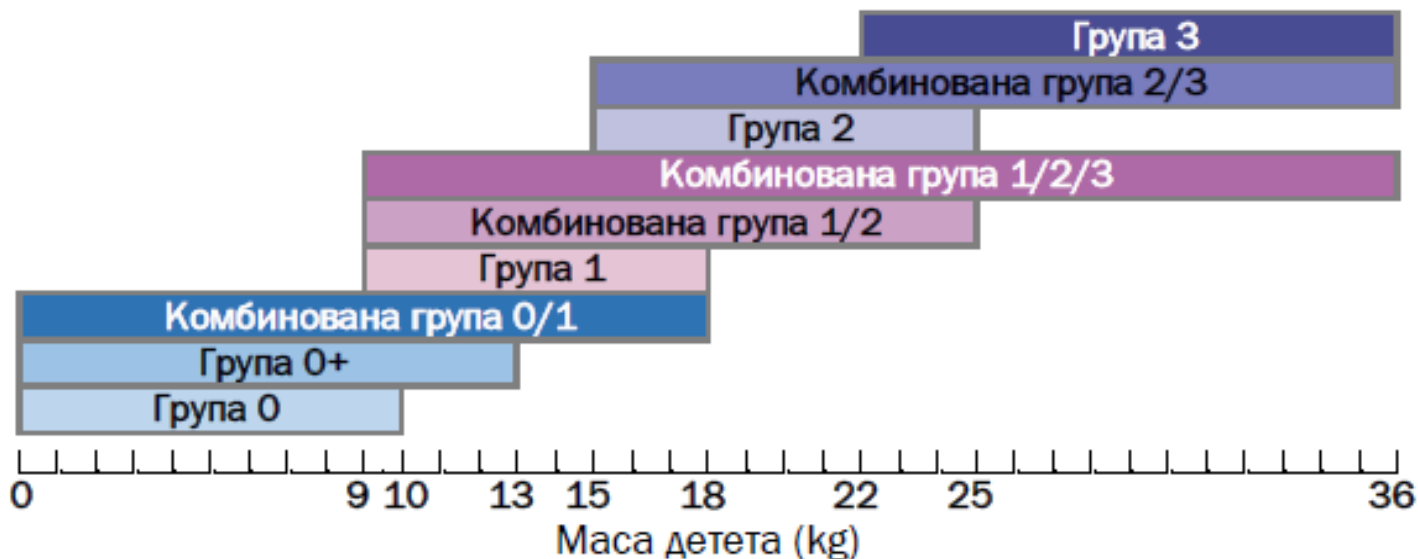
КАКО ОДАБРАТИ ОДГОВАРАЈУЋЕ АУТО СЕДИШТЕ?

Ауто седиште за дете треба одабрати према маси и висини детета.

Дечији заштитни системи према томе за коју **масу и висину** детета су намењени деле се у следеће групе:

- а) Група 0
- б) Група 0+
- в) Група 1
- г) Група 2
- д) Група 3

Поред наведених група дечијих заштитних система постоје и **комбиноване групе** које могу да се подешавају како дете расте, па тако обухватају две или више група. На наредној слици приказано је за коју масу детета је намењена поједина група дечијих заштитних система:

АУТО СЕДИШТА ГРУПЕ 0 И ГРУПЕ 0+

Коме су намењена?

- Седишта из групе 0 намењена су за новорођенчад до 10 kg (од рођења до приближно 6-9 месеци старости),
- Седишта из групе 0+ намењена су за новорођенчад до 13 kg (од рођења до приближно 12-15 месеци старости).

Дечији заштитни системи из група 0/0+

Како штите?

Пружају већу заштиту за главу, врат и кичму новорођенчета него што је то случај са седиштима која се постављају у смеру кретања возила тако што силе судара распоређује дуж целог наслона ауто седишта, и тиме спречавају преоптерећење дечијег врата и леђа.

Како се постављају?

- Постављају се у возилу окренута уназад (у смеру супротном од смера кретања возила, односно никада у смеру вожње),
- Наслон мора да буде под углом од 45° у односу на седални део седишта у аутомобилу за новорођенчад до три месеца старости, а највише 60° за новорођенчад старију од 3 месеца,

Постављање ауто седишта под већим угловима од наведених није дозвољено јер би глава детета могла да падне на груди и тиме затвори дисајне путеве. Смањењем угла постављања ауто седишта дете се поставља у више лежећи положај, па се на тај начин повећава ризик од излетања детета из ауто седишта у случају саобраћајне незгоде.

- Причвршћују се појасом или ISOFIX системом,
- Појас аута треба да се провуче исправно кроз ауто седиште и да буде довољно затегнут (у делу где је провучен доњи део појаса, седиште не може да се помери више од 2 см лево-десно),
- Ништа не треба да буде подметнуто испод детета или између појаса ауто седишта и детета,

ДЕЧИЈА АУТО СЕДИШТА

Задњица, труп, врат и глава морају да буду у истој равни, уз наслон. Појасеви седишта не смеју бити уврнути и треба да буду провучени кроз прорезе у равни или мало испод рамена и довољно затегнути (потребно је да између појаса и кључне кости може да стане само један прст, не више),

Уколико се ауто седиште поставља на предње седиште на место сувозача обавезно треба деактивирати ваздушни јастук.

Пожељно је дете превозити у седишту које се поставља уназад што је дуже могуће, односно, све док дете не достигне масу која је већа од максимално дозвољене за ту групу седишта, или док дете не порасте толико да му је врх главе изван седишта.

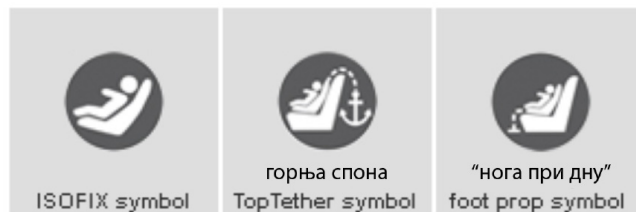
Прекидач за деактивирање ваздушног јастука

Ауто седишта могу бити причвршћена на два начина - **појасевима аутомобила и ISOFIX системом.**

Код ауто седишта која се причвршћују појасевима аутомобила веома је важно прочитати **упутства произвођача**, али и упутства за коришћење возила у које се поставља дечији заштитни систем, јер се у њима налазе евентуална ограничења за постављање дечијих заштитних система. Важно је да дечији заштитни системи увек буду чврсто постављени у возилу, чак и када дете није у њима, да не би у случају незгоде дошло до повређивања путника.

ISOFIX је систем за причвршћивање седишта који користи „plug-in“ додатке, уместо сигурносних појасева. Две тачке везивања се остварују преко „plug-in“ додатака који се налазе на седишту, а трећа тачка везивања се остварује преко “горње споне” или “ноге”.

Ознака ISOFIX система

Већина новијих аутомобила поседује ISOFIX систем, и пожељно је користити га када год је то могуће, због једноставнијег постављања ауто седишта, у односу на постављање појасевима аутомобила.

Седиште са ISOFIX системом

Индикатор исправности угла постављања ауто седишта

Ауто седишта могу имати уграђен индикатор који показује да ли је ауто седиште постављено под одговарајућим углом. Индикатор може показивати црвено подручје ако је угао постављања погрешан, или зелено подручје ако је ауто седиште постављено под одговарајућим углом.

АУТО СЕДИШТА ГРУПЕ 1

Коме су намењена?

- Седишта из групе 1 намењена су деци масе 9-18 kg (од око 9 месеци до 4 године старости).

Поред масе коју је потребно да дете достигне, потребно је и да вратни мишићи и лигаменти детета буду довољно јаки да задрже главу која би, у случају судара, наставила да се креће у напред. Овај услов дете обично испуњава око своје прве године, када се може без ичије помоћи дићи из седећег у усправан положај.

Дечији заштитни системи из групе 1

Како штите?

Процес формирања костију код деце се не завршава до 6. или 7. године, а лобања је мекша него код одраслог човека. Зато је важно да заштитни систем ограничи померање главе до којег долази приликом чеоног судара, али и да обезбеди заштиту са бочне стране.

Са **пет упоришних тачака**: две преко рамена, две преко бутина и једна између ногу детета обезбеђује се равномерна расподела сила преко целог трупа детета у случају судара.

Како се постављају?

Постављају се у смеру вожње,

Наслон треба да буде усправан или мало полегнут,

Причвршћују се појасом или ISOFIX системом,

Појас треба да буде провучен назначеном путањом и довољно затегнут (у делу где је провучен појас, седиште не може да се помери за више од 2 cm лево-десно),

ДЕЧИЈА АУТО СЕДИШТА

Ништа не треба да буде подметнуто испод детета или између појаса ауто седишта и детета,

Појасеви седишта не смеју бити уврнути, и треба да буду провучени кроз прорезе у равни или мало изнад рамена и довољно затегнути (потребно је да између појаса и кључне кости може да стане само један прст, не више).

У седишту групе 1 пожељно је да дете остане што је дуже могуће, односно, све док не достигне масу која је већа од максимално дозвољене за ову групу седишта. Може се десити да дете прерасте по висини ауто седиште из групе 1, али не и по телесној маси. У том случају дете треба преместити у друго ауто седиште из групе 1 које има виши наслон. Ни у ком случају се дете не сме преместити у ауто седиште из групе 2 ако је лакше од 15 kg, док би идеална маса била 18 kg.

АУТО СЕДИШТА ГРУПЕ 2 (тзв. „бустер“ седишта)

*Деца
треба да
користе ова
седиште тек онда
када прерасту
седишта из
групе 1.*

Коме су намењена?

Седишта из групе 2 намењена су деци масе 15-25 kg (приближно 4-6 година старости).

Како штите?

Коришћење „бустер“ седишта за децу од 4 до 7 година старости смањује ризик од повређивања за 59% у односу на коришћење само сигурносних појасева.

Како се постављају?

Постављају се у смеру вожње,

Наслон треба да буде усправан,

“Бустер” седишта немају сопствене појасеве, већ се користе сигурносни појасеви за одрасле који су већ уграђени у возилу, са три упоришне тачке, којима се вежу истовремено и дете и ауто седиште,

Појас аутомобила треба да лежи преко рамена, средине грудног коша и карлице детета, а никако преко врата или стомака,

Нека помоћна седишта додатно се причвршћују за возило ISOFIX системом.

Сматра се да је дете прерасло групу 2 ауто седишта када достигне максималну масу дозвољену за ту групу, односно 25 kg, и када је довољно високо да појас аутомобила правилно прилеже уз тело детета и без ауто седишта, што је обично случај када дете достигне висину од 1,5 m или више, у зависности од аутомобила у ком се дете превози.

Ако дете прерасте ауто седиште групе 2 по маси, а још није високо бар 1,5 m, дете треба да се премести у ауто седиште групе 3 које има већу границу дозвољене масе – 36 kg.

Дечији заштитни системи из групе 2

АУТО СЕДИШТА ГРУПЕ 3 (тзв. „бустер“ јастуци)

Коме су намењена?

Седишта из групе 3 намењена су деци масе од 22-36 kg (приближно 6-12 година старости).

Како штите?

„Бустер“ јастуци обезбеђују правилну путању појасева аутомобила на телу детета, и тако обезбеђују ефективност појасева, односно спречавају настанак повређивања услед неправилног постављања сигурносних појасева.

Дечији заштитни системи из групе 3

Како се постављају?

„Бустер“ јастуци немају сопствене појасеве, већ се користе сигурносни појасеви за одрасле који су већ уграђени у возилу, са три упоришне тачке.

Сигурносни појас за одрасле се поставља око детета и „бустер“ јастука, и веома је важно да се појас правилно постави на тело детета.

Појас аутомобила треба да лежи преко рамена, средине грудног коша и карлице детета, а никако преко врата или стомака,

Појас треба да буде што је могуће више затегнут.

Дете треба да остане у овом седишту све док не достигне максималну масу дозвољену за ауто седишта из групе 3, односно 36 kg, и када је довољно високо да појас аутомобила правилно прилеже уз тело детета и без ауто седишта, што је најчешће испуњено када је дете високо 1,5 m или више, у зависности од аутомобила у коме се дете превози.

Када је дете спремно за везивање појасом без ауто седишта ?

1. Дете има 36 kg или 150 cm,
2. Дете може да седи пуним леђима уз наслон седишта, са ногама пресавијеним преко ивице,
3. Појас лежи ниско преко карличног појаса детета,
4. Појас лежи преко средине рамена, не додирује врат и не спада са рамена детета,
- 5 Дете може да издржи у овој позицији током целог путовања.

Пример неправилног и правилног везивања детета

Појас возила никада не треба да се ставља иза леђа (тада је бескористан) или испод пазуха (може да сломи ребра и да се пробуше срце или плућа). Појас увек треба да лежи преко рамена, средине грудног коша и преко костију карличног појаса.

ДЕЧИЈА АУТО СЕДИШТА

Министарство грађевинарства,
саобраћаја и инфраструктуре

Агенција за безбедност саобраћаја

Агенција за безбедност саобраћаја
Булевар Михајла Пупина 2 (источни улаз)
11070 Нови Београд
011/214-50-89
011/214-49-62

web адресе: www.mgsi.gov.rs
www.abs.gov.rs
e-mail: abs@abs.gov.rs

Директор
Милан Божовић

Уредник
Јелена Милошевић

Припремили:
Јелена Милошевић
Др Драгослав Кукић
Андријана Пешић
Мирослав Росић
Бојана Луковић

Графичка обрада и дизајн
Сектор за истраживања

Штампа
Агенција за безбедност саобраћаја
2015. година

Брошура **Системи заштите за децу у возилима - дечија ауто седишта** је припремљена уз подршку Министарства грађевинарства, саобраћаја и инфраструктуре.

Република Србија
МИНИСТАРСТВО ГРАЂЕВИНАРСТВА,
САОБРАЋАЈА И ИНФРАСТРУКТУРЕ

Република Србија
АГЕНЦИЈА ЗА БЕЗБЕДНОСТ САОБРАЋАЈА